

POMOC PRAWNA
PORADY OBYWATELSKIE
MEDIACJA

PRAKTYCZNY PORADNIK DŁUŻNIKA

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA 2023 R.

- *Jak skutecznie ogłosić upadłość konsumencką?*

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

np.ms.gov.pl

pasieka

FUNDACJA
ROZWOJU I WSPARCIA

www.fundacjapasieka.pl

**Wersja audio poradnika dla osób niewidomych i słabowidzących
- Zeskanuj kod QR**

fundacjapasieka.pl/upadlosc-konsumencka-2023-praktyczny-poradnik

Stan prawny na dzień 31.08.2023 r.

Publikacja rozpowszechniana bezpłatnie

KROK PIERWSZY

Wszystko co należy wiedzieć o prawidłowo sporządzonym wniosku

Upadłość konsumencka jest postępowaniem sądowym, przewidzianym dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, (czyli konsumentów), którzy stali się niewypłacalni. Pod pojęciem niewypłacalności rozumiemy się stan, w którym dłużnik nie może wykonywać swoich zobowiązań pieniężnych na bieżąco (np. gdy nie ma jednocześnie pieniędzy na zakup środków codziennego użytku oraz spłatę kredytu) tj. utracił on zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań.

PYTANIE

Splacam swoje zobowiązania, ale jedynie symbolicznie po 20 zł miesięcznie, a rata wynosi 2 tysiące złotych. Czy zostanie wobec mnie ogłoszona upadłość?

ODPOWIEDŹ

Opóźnienie w spłacie zobowiązań powinno przekraczać 3 miesiące. Może dojść do sytuacji gdzie Sąd uzna, że spłata nawet 20 zł miesięcznie powoduje, iż nie ma wymaganego 3 miesięcznego opóźnienia w spłacie i tym samym Sąd oddali wniosek.

Postępowanie to podejmowane jest na wniosek dłużnika i ma na swoim celu przede wszystkim oddłużenie, ale również zaspokojenie wierzycieli. W efekcie może dojść do umorzenia całości lub części zadłużenia. Niemniej jednak, umorzenie to dotyczy wyłącznie tych długów, które istnieją przed ogłoszeniem upadłości. Co istotne, w konsekwencji postępowania upadłościowego zostaje zlikwidowany cały majątek dłużnika lub jego znaczna część. Ze środków uzyskanych z takiej likwidacji są zaspokajane roszczenia wierzycieli.

Aby ogłosić upadłość konsumencką, należy złożyć odpowiedni wniosek. **Od dnia 1 grudnia 2021 r. w/w wniosek składa się za pośrednictwem formularza znajdującego się w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.**

PYTANIE

Czym jest Krajowy Rejestr Zadłużonych?

ODPOWIEDŹ

Krajowy Rejestr Zadłużonych – to narzędzie teleinformatyczne, które prowadzi Minister Sprawiedliwości. Jest on ogólnodostępny oraz jawny, a korzystanie z niego jest nieodpłatne.

Co warto o nim wiedzieć?

Uzyskasz z niego informacje o osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – **wobec których są albo były prowadzone:**

- a) postępowania restrukturyzacyjne oraz o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli,
- b) postępowania upadłościowe lub wtórne postępowania upadłościowe,
- c) postępowanie zakończone prawomocnym orzeczeniem zakazu prowadzenia działalności gospodarczej,
- d) postępowania w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego.

UWAGA!

W rejestrze znajdziesz również informację na temat **dłużników**, wobec których **umorzono postępowanie egzekucyjne z powodu jego bezskuteczności**.

UWAGA!

Rejestr zawiera również informację na temat tzw. **dłużników alimentacyjnych**, którzy **zalegają** ze spełnieniem swoich świadczeń alimentacyjnych **dłużej niż 3 miesiące**.

Dłużnik we wniosku powinien podać m.in. informacje odnośnie zadłużenia tj. nazwę wierzyciela, jego siedzibę, wysokości wierzytelności oraz termin wymagalności roszczenia. Informacje te powinny również dotyczyć wierzytelności spornych tj. np. takich co do których dłużnik się nie zgadza.

Co istotne, w uzasadnieniu wniosku dłużnik powinien wykazać, iż jest on niewypłacalny, a stan ten jest trwały. Aby wykazać niewypłacalność należy opisać swoją aktualną sytuację finansową, wysokość dochodów, koszty utrzymania oraz wysokość swoich wymagalnych zadłużeń – formularz posiada odpowiednie rubryki na wpisanie tych danych.

PYTANIE

Kiedy mamy do czynienia z sytuacją, w której Dłużnik utracił zdolność do wykonywania wymagalnych zobowiązań?

ODPOWIEDŹ

Gdy opóźnienie w spłacie zobowiązań przekracza 3 miesiące.

PYTANIE

Czy jeśli jestem dłużnikiem, nie spłacam swoich wymagalnych zobowiązań, nie spłacam wymagalnych zobowiązań przez ponad 3 miesiące Sąd zawsze ma obowiązek ogłosić moją upadłość?

ODPOWIEDŹ

Nie, Sąd nie ma takiego obowiązku.

WAŻNE!

Sąd może dojść do przekonania, iż pomimo spełnienia przesłanek nie ma zagrożenia dla utraty możliwości do wykonywania wymagalnych zobowiązań przez Dłużnika.

Kluczową częścią wniosku jest także wskazanie okoliczności, które doprowadziły dłużnika do stanu niewypłacalności. Dłużnik w sposób zwięzły i logiczny powinien przedstawić swoją historię zadłużenia, uwzględniając przy tym wszelkie okoliczności losowe, które wpłynęły na utratę płynności finansowej. Przykładowo może to być choroba samego dłużnika lub członka jego rodziny, nałóg czy utrata zatrudnienia.

PAMIĘTAJ!

- Wniosek musi zostać złożony na formularzu.
- Możesz rozszerzyć pola, jeżeli informacje, które chcesz wpisać nie mieszczą się.
- Możesz zmienić rozmiar oraz krój czcionki.
- Jeśli dane pole nie dotyczy Cię lub powinno pozostać puste, przekreśl je.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż nie ma ograniczeń czasowych na złożenie takowego wniosku. Jedynym warunkiem jaki musi spełniać osoba go składająca jest wspomniana wyżej niewypłacalność. Po złożeniu wniosku Sąd może na posiedzeniu niejawnym tj. bez obecności dłużnika wydać postanowienie o ogłoszeniu upadłości lub po wpłynięciu wniosku wyznaczyć termin rozprawy. Wyznaczenie terminu rozprawy ma zazwyczaj na celu zweryfikowanie informacji zawartych we wniosku m.in. w zakresie przedstawionych przyczyn niewypłacalności czy sytuacji osobistej i finansowej dłużnika.

Niezbędne dane oraz dokumenty do przygotowania wniosku o ogłoszenie upadłości

- **IMIĘ I NAZWISKO**;
- **MIEJSCE ZAMIESZKANIA – ADRES**;
- **NUMER PESEL**, a jeżeli Dłużnik nie posiada numeru PESEL inne dane umożliwiające jego identyfikację np. numer i serię paszportu;
- **NUMER NIP** – jeżeli nadano go w ciągu ostatnich 10 lat przed dniem złożenia wniosku;
- Określenie **MIEJSCA** w którym znajduje się majątek Dłużnika – może być jedno, a może być ich kilka – miejsce w którym znajduje się majątek Dłużnika określa właściwość miejscową Sądu do którego należy złożyć wniosek;
- **WSKAZANIE OKOLICZNOŚCI**, które uzasadniają wniosek – ważne aby wskazać co najmniej jednego wierzyciela oraz wymagalność roszczenia, a także dołączyć posiadaną dokumentację – umowy z wierzycielami, pisma z Sądów, pisma od Komornika, wezwania do zapłaty, dokumentację medyczną;
- **AKTUALNY I ZUPEŁNY WYKAZ MAJĄTKU** w szacunkową wyceną jego składników – ruchomości, nieruchomości oraz prawa majątkowe (prawo do alimentów, do emerytury, do renty etc.)
- **SPIS WIERZYTELI** – adres + wysokość wierzytelności każdego z nich + termin zapłaty;
- **SPIS WIERZYTELNOŚCI SPORNYCH** – jest to miejsce gdzie Dłużnik wskazuje wierzytelność sporną oraz dokładnie wskazuje zakres w jakim ją kwestionuje – jej wskazanie nie stanowi jej uznania;
- **LISTA ZABEZPIECZEŃ USTANOWIONYCH NA MAJĄTKU DŁUŻNIKA** (np. HIPOTEKI, ZASTAWY, ZASTAWY REJESTROWE) wraz z datami ich ustanowienia;
- **INFORMACJĘ O OSIĄGNIĘTYCH PRZYCHODACH ORAZ O KOSZTACH PONIESIONYCH NA UTRZYMANIE DŁUŻNIKA ORAZ OSÓB POZOSTAJĄCYCH NA JEGO UTRZYMANIU** – w ostatnich 6 miesiącach przed dniem złożenia wniosku;
- **INFORMACJE O CZYNNOŚCIACH PRAWNYCH DOKONANYCH PRZEZ DŁUŻNIKA** w ostatnich 12 miesiącach przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem była nieruchomość, akcje lub udziały w spółkach;
- **INFORMACJE O CZYNNOŚCIACH PRAWNYCH DOKONANYCH PRZEZ DŁUŻNIKA** w ostatnich 12 miesiącach przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem były ruchomości, wierzytelności lub inne prawa, których wartość przekracza 10 000 zł – kwota ta obejmuje wszystkie czynności podejmowane wobec tego samego prawa lub wierzytelności przez Dłużnika w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku;
- **OŚWIADCZENIE** dłużnika o prawdziwość danych zawartych we wniosku.

PAMIĘTAJ!

Oświadczenie o prawdziwości danych we wniosku składane jest – pod rygorem odpowiedzialności za podanie nieprawdziwych danych – art. 522 pr. Upadłościowego.

Dodać w tym miejscu należy, iż w rzeczywistości wniosek o ogłoszenie upadłości wyznacza ramy całego postępowania upadłościowego. Nierzetelnie sporządzony wniosek może doprowadzić do przedłużania

postępowania upadłościowego, a nawet umorzenia postępowania już na samym początku. Sąd upadłościowy, dokonując weryfikacji wniosku – po nowelizacji – przywiązuje zdecydowanie większą wagę do kompletności dokumentów dot. zadłużenia i wierzycieli. Niemniej jednak, nie należy we wniosku pominąć opisu dotyczącego doprowadzenia do niewypłacalności i aktualnej sytuacji, albowiem jak najbardziej uzasadnione jest zaznajomienie Sądu o powodach doprowadzenia do naszej upadłości, żeby nasze postępowanie nie zakończyło się odmową ustalenia planu spłaty i umorzenia zobowiązań.

Wspomnieć należy, iż mimo należytej staranności wniosek może być niezupełny lub obarczony brakami. Jeżeli braki te lub niezupełności są nieznaczące Sąd może wezwać nas do ich uzupełnienia pod rygorem zwrotu – zakreślając stosowny termin do uzupełnienia wniosku – najczęściej termin ten wynosi 7 lub 14 dni. Nadmienić w tym miejscu jednak należy, że jeżeli wniosek będzie miał spore luki lub braki, Sąd może już na początku umorzyć postępowanie, a wtedy wniosek wraz z wszystkimi załącznikami trzeba złożyć ponownie i ponownie go opłacić.

Nie należy również zapominać, iż upadłość konsumencka niesie za sobą bardzo istotne konsekwencje. W sytuacji kiedy Sąd ogłosi upadłość należy mieć na uwadze, iż:

- wraz z ogłoszeniem upadłości cały majątek konsumenta staje się „masą upadłości”, zarządzaną przez wyznaczonego przez sąd syndyka – oznacza to, że konsument nie może swobodnie rozporządzać swoim majątkiem (np. sprzedać samochodu);
- upadły ma obowiązek wskazać i wydać syndykowi cały majątek, dokumentację dotyczącą majątku i rozliczeń oraz korespondencję – w przeciwnym razie postępowanie upadłościowe zostanie umorzone, co uniemożliwi konsumentowi skorzystania z możliwości oddłużenia w przeciągu następnych dziesięciu lat;
- w skład masy upadłości wchodzi również wynagrodzenie za pracę upadłego w części niepodlegającej zajęciu;
- po ogłoszeniu upadłości syndyk sporządza inwentaryzację majątku masy upadłości, a następnie przystępuje do sprzedaży majątku upadłego konsumenta – za wyjątkiem przedmiotów pierwszej potrzeby – wyłączonych spod egzekucji. Dopiero, kiedy wartość składnika majątku będzie przekraczała pięciokrotność miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw syndyk będzie musiał zawiadomić o tym wierzycieli i sąd
- wraz z ogłoszeniem upadłości konsument będzie mógł zawierać tylko drobne umowy życia codziennego (zakupy żywności, środków czystości itp.), które pokrywane będą przez upadłego z tych funduszy, które nie podlegały zajęciu przez syndyka;
- po ogłoszeniu upadłości działania podejmowane przez konsumenta mogą mieć wpływ na decyzję sądu – bezpodstawne zwolnienie się z pracy może doprowadzić do umorzenia postępowania upadłościowego i braku szansy na oddłużenie;
- ogłoszenie upadłości wstrzymuje postępowania sądowe i egzekucyjne prowadzone przeciwko konsumentowi (odsetki przeterminowane nie są naliczane; do postępowań będzie mógł wstąpić syndyk, który będzie reprezentował konsumenta i jego interesy).

Warto mieć świadomość, iż ogłoszenie upadłości to dopiero pierwszy krok, który tak naprawdę dopiero rozpoczyna procedurę oddłużeniową. Zasadniczo, po ogłoszeniu upadłości

dłużnik nie zostaje od razu uwolniony od całego zadłużenia. Dopiero na tym etapie postępowania czynności względem majątku dłużnika podejmuje Syndyk, który rozpoczyna likwidację majątku dłużnika. Dopiero po likwidacji majątku dłużnika ustalany jest plan spłaty wierzycieli.

PYTANIE

Czy można złożyć wspólny wniosek z małżonkiem?

ODPOWIEDŹ

Nie. Każdy ze współmałżonków musi złożyć wniosek o upadłość konsumencką osobno. W sytuacji, kiedy wniosek składa tylko jedna osoba to po ogłoszeniu przez sąd jej upadłości z mocy prawa pomiędzy małżonkami powstaje rozdzielnosc majątkowa, ale niestety wspólnie zgromadzony majątek wchodzi w skład masy upadłościowej. Małżonek, który nie ogłosił upadłości konsumenckiej może dochodzić swoich należności tak samo jak pozostali wierzyciele.

PYTANIE

Jakie mogą być koszty postępowania?

ODPOWIEDŹ

Opłata sądowa od wniosku o ogłoszenie upadłości wynosi 30 zł. Dłużnik musi mieć jednak świadomość, że będzie zobowiązany do pokrycia kosztów postępowania prowadzonego po ogłoszeniu upadłości konsumenckiej. Ich wysokości jest zawsze uzależniona od czasu trwania postępowania, a także rozmiaru czynności podejmowanych przez syndyka. Dłużnik nie musi jednak dysponować tą sumą, gdyż może zostać ona rozłożona na raty w ramach Planu Spłaty Wierzytelności. Wyjątek stanowi umorzenie zobowiązań bez ustalania Planu.

PYTANIE

Z czasów prowadzenia działalności gospodarczej pozostały mi długi wobec Urzędu Skarbowego i ZUS. Czy te długi będą podlegały umorzeniu w toku upadłości konsumenckiej?

ODPOWIEDŹ

Tak, te długi również podlegają umorzeniu w toku postępowania w przedmiocie upadłości konsumenckiej.

DRUGI KROK

Po ogłoszenie upadłości > likwidacja majątku dłużnika

Od tego momentu Syndyk zarządza masą upadłości, pozbawiając tym samym zarządu Upadłego. Syndyk likwiduje majątek Upadłego, jak również sporządza plan podziału. Etap likwidacyjny postępowania prowadzi do pełnego zaspokojenia roszczeń wierzycieli, którzy zgłosili na wezwanie Sądu istnienie swoich wierzytelności do sędziego-komisarza.

PYTANIE

*Kim jest syndyk? Jak jest jego rola w postępowaniu upadłościowym?
Czy może on wypytywać Dłużnika o jego życia prywatne?*

ODPOWIEDŹ

Syndyk kieruje tokiem postępowania upadłościowego, po wydanym przez Sąd orzeczeniu, jak również odpowiedzialny będzie za sprzedaż majątku Dłużnika - oczywiście jeżeli ten go posiada. W postępowaniu syndyk przygotowuje również projekt planu spłaty wierzycieli. Dlatego też syndyk może wypytywać Dłużnika nie tylko o szczegóły związane z jego majątkiem oraz długami, ale również może interesować się sytuacją życiową i materialną Dłużnika.

PAMIĘTAJ!

Tylko w wyjątkowych przypadkach Sąd może całkowicie umorzyć zadłużenie upadłego, bez zobowiązania do jakichkolwiek spłat.

TRZECI KROK

Plan spłaty wierzycieli

Po fazie likwidacyjnej postępowanie wchodzi w kolejny etap – realizacji planu spłaty wierzycieli. Sąd postanowieniem ustala plan spłaty wierzycieli, obejmujący pozostałą część wierzytelności, które nie zostały zaspokojone w toku realizacji planu podziału. Określa się wówczas, jaka część dochodów Dłużnika może być przeznaczana na zaspokojenie tych wierzytelności. Wyznaczany jest też czas, w jakim Dłużnik będzie zobowiązany do wykonywania obowiązków związanych z realizacją planu spłaty.

Ustawa wskazuje, iż po uprawomocnieniu się postanowienia o ustaleniu planu spłaty następuje zakończenie postępowania upadłościowego. Upadły odzyskuje zarząd majątkiem, nie może jednak dowolnie rozporządzać nabytymi przedmiotami czy prawami majątkowymi. Wszelkie zaciągane zobowiązania muszą uwzględniać realizację planu spłaty. Jest to okres tzw. próby, który zakończony dla Upadłego powodzeniem może przynieść jego ostateczne oddłużenie.

PYTANIE

Czy plan spłat to jedyna możliwa droga przy upadłości konsumenckiej?

ODPOWIEDŹ

Nie, możliwe warianty przy upadłości konsumenckiej to:

- *umorzenie postępowania*
- *plan spłaty wierzycieli*
- *umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty*
- *warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty*
- *odmowa ustalenia planu spłaty oraz umorzenia bądź warunkowego umorzenia zobowiązań."*

PYTANIE

Jakie są przesłanki do umorzenia postępowania?

ODPOWIEDŹ

Stosownie do art. 491. 10 ust. 2 ustawy Sąd może umorzyć postępowanie w przypadku gdy:

- *upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku, niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie wykonuje ciążących na nim obowiązków,*
- *jeżeli zostanie ujawnione, że dane podane przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości są niezgodne z prawdą lub niezupełne.*

WAŻNE!

Pomimo wystąpienia powyższych przesłanek Sąd nie umorzy postępowania, jeżeli jego umorzenie mogłoby skutkować pokrzywdzeniem wierzycieli.

PYTANIE

Czy ktoś dowie się o upadłości?

ODPOWIEDŹ

Tak, albowiem informacja o upadłości Dłużnika zostanie publicznie obwieszczona, a ujawnione dane będą obejmować nie tylko imię i nazwisko, ale także PESEL oraz adres zamieszkania Dłużnika. Informację o upadłości syndyk przekazuje również pracodawcy Dłużnika, jeżeli takowego posiada aby ten przekazywał mu część wynagrodzenia Dłużnika. O upadłości będzie można też dowiedzieć się z ogłoszeń syndyka o sprzedaży majątku Dłużnika. Dostęp do akt postępowania mają również wierzyciele. Będą mogli zapoznać się nie tylko z danymi dotyczącymi zadłużenia, ale również z informacjami związanymi ze stanem zdrowia Dłużnika oraz dotyczącymi relacji z osobami najbliższymi – o ile takie informacje zostaną przekazane do sądu lub do syndyka.

PYTANIE

Co z emeryturą i rentą Dłużnika?

ODPOWIEDŹ

Podlegają ochronie w wysokości 75% świadczenia. Minimalna kwota, która zostanie pozostawiona do dyspozycji Dłużnika nie może być jednak niższa niż 825 zł netto.

PAMIĘTAJ!

W przypadku sprzedaży przez syndyka domu lub mieszkania Dłużnika może on starać się o przyznanie mu kwoty równej przeciętnemu czynszowi za okres od 12 do 24 miesięcy.

PYTANIE

Co ze świadczeniem 500+ i innymi świadczeniami?

ODPOWIEDŹ

W postępowaniu upadłościowym pełnej ochronie podlegają m.in. świadczenia z pomocy społecznej, alimentacyjne, rodzinne i wychowawcze (w tym 500+); dodatki rodzinne, pielęgnacyjne i porodowe; jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka.

WAŻNE!

Plan spłaty wierzycieli jest najważniejszym dokumentem w konsumenckim postępowaniu upadłościowym. Po stwierdzeniu przez Sąd wykonania przez Dłużnika planu spłat wierzycieli wszystkie nieuregulowane przez Dłużnika zobowiązania zostaną definitywnie umorzone. Dłużnik będzie wolny od wszelkich ograniczeń oraz obowiązków związanych z upadłością konsumencką.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

np.ms.gov.pl

POMOC PRAWNA
PORADY OBYWATELSKIE
MEDIACJA

pasieka

FUNDACJA
ROZWOJU I WSPARCIA

www.fundacjapasieka.pl

Wydawca:

„Pasieka” – Fundacja Rozwoju i Wsparcia

Pl. Kilińskiego 2

35-005 Rzeszów

tel. 730-312-959

www.fundacjapasieka.pl

Autor: adwokat Aleksandra Grzebyk

© Copyright by „Pasieka”
Fundacja Rozwoju i Wsparcia

Wydanie I

Rzeszów, 2023